

Uw vermogen gecontroleerd overdragen

Wilt u grote vermogens of familiebedrijven successievrij maken zonder de zeggenschap te verliezen, dan kunt u gebruik maken van de burgerlijke maatschap of de (Nederlandse) stichting.

Neem de situatie van Paul, getrouwd met Marie. Samen hebben ze twee kinderen, David en Sophie. Al geruime tijd werkt David mee in het bloeiende familiebedrijf, terwijl Sophie een carrière als advocaat uitbouwt. Paul wil op termijn de fakkel overdragen aan David, en zelf nog een paar jaar het laatste woord hebben en de waarde van de onderneming vrijstellen van successierechten wanneer hij overlijdt. Om de waarde van het bedrijf veilig te stellen voor successierechten, kan Paul een schenking aan zijn kinderen overwegen. Indien hij nadien nog de volledige controle wenst te behouden over zijn weggeschonken vermogen, doet hij dan wel best een beroep op een controlestructuur. Dat kan via een burgerlijke maatschap of een stichting.

BURGERLIJKE MAATSCHAP

De maatschap is een samenwerkingsverband waarin men een familiaal vermogen samenbrengt, de ouders aanwijst als zaakvoerder(s), en waarbij men afspraken maakt over de besluitvorming en de winstverdeling.

Discreet

Het succes van de maatschap wordt meteen duidelijk bij de oprichting. Er zijn namelijk geen publicatie- of specifieke vormvereisten, noch een registratieplicht. Veel vermogende particulieren gebruiken een maatschap voor hun vermogensplanning, maar niemand ziet het. Er worden wel degelijk statuten gemaakt op maat van het gezin, waarin de spelregels worden vastgelegd. Die

CORBIS

De maatschap en de stichting maken het mogelijk om een vermogen vrij te stellen van successierechten zonder de zeggenschap of controle te verliezen over de weggeschonken goederen.

950.000 euro), wordt achteraf vrijwillig ingebracht in de maatschap, samen met een beperkte inbreng door de ouders (bijvoorbeeld 50.000 EUR). De statuten bepalen dat de ouders als zaakvoerders verder het beheer uitoefenen over de totaliteit van de maatschap (1 miljoen euro), dus inclusief het geschonken vermogen. Dankzij een correct uitgevoerde schenking besparen de ouders successierechten op het geschonken vermogen. Daarnaast behouden ze de controle over die geschonken tegoeden dankzij de maatschap.

Enkel de eigen inbreng van de ouders (50.000 EUR) blijft onderhevig aan successierechten, maar dat is doorgaans slechts een fractie van het volledige vermogen van de maatschap. Het ingebrachte vermogen vormt een onverdeeldheid die toebehoort aan de verschillende 'maten' in verhouding tot hun inbreng. De inbreng van dat vermogen is onbelast zolang we spreken over roerend vermogen (aandelen, effectenportefeuille, kunst...). Zolang de maatschap het familiale vermogen als een goede huisvader beheert, is er geen wijziging op fiscaal vlak; het is alsof de deelgenoten nog steeds eigenaar zijn van het vermogen. Interesten of dividenden ondergaan dus enkel de gebruikelijke roerende voorheffing, er is geen vennootschapsbelasting of andere taxatie verschuldigd.

Statuten zijn belangrijk

De statuten van een maatschap maken het mogelijk om de werking ervan op maat van het gezin te kneden. Wel zijn er enkele basisregels als de maatschap voor successieplanning wordt aangewend.

Om te beginnen is er de vastlegging van de looptijd. Hoe lang houdt men de maatschap? Aangezien het net de bedoeling is van Paul om het vermogen samen te houden, is het van groot belang dat de statuten een duurtijd bepalen. Men kan dat vrij kiezen, maar meestal stipuleert men dat de maatschap blijft bestaan tot het overlijden van de laatste der ouders.

Iedere deelgenoot heeft medezeggenschap over het vermogen. In het kader van een familiale regeling ►►►

oprichting kan onderhands gebeuren, dus zonder tussenkomst van een notaris.

Successierechten

De maatschap op zich is enkel een vehikel van controlebehoud voor de pater familias. Het element van successieplanning bereiken we door de maatschap te combineren met een schenking. Het vermogen dat Paul via gift of schenking overmaakt aan zijn kinderen (bijvoorbeeld

Vergelijkend overzicht

BURGERLIJKE MAATSCHAP	BELGISCHE PRIVATE STICHTING	NEDERLANDSE STICHTING ADMINISTRATIEKANTOOR
oprichting onderhands of notarieel interesten en/of dividenden fiscaal neutraal	oprichting notarieel dividenden fiscaal neutraal met voorwaarden	oprichting notarieel dividenden fiscaal neutraal met voorwaarden
statutair aangewezen zaakvoerder	minimaal 3 bestuurders	1 bestuurder volstaat
ontbinding door beslissing algemene vergadering of einde termijn	ontbinding door rechtbank van eerste aanleg	ontbinding door beslissing bestuur
beperkte boekhouding, geen jaarrekening geen publicatievereiste	boekhouding + jaarrekening verplichte publicatie	boekhouding + jaarrekening geen publicatievereiste
successierechten vermijden door (voorafgaandelijke) schenking	successierechten vermijden door schenking	successierechten vermijden door schenking

of successieplanning is het logisch dat de ouders de uiteindelijke zeggenschap voor zich wensen te behouden. Daarom worden ze in de statuten aangewezen als zaakvoerder, zelfs levenslang indien gewenst. Eveneens kan een opvolgende zaakvoerder statutair aangewezen worden, indien de ouders zelf niet meer in staat zijn die rol te vervullen.

De statuten van de maatschap kunnen het besluitvormingsproces volledig vrij regelen; ze stipuleren vaak dat elke vennoot één stem heeft, onafhankelijk van het percentage dat hij van de maatschap bezit. Op die manier behouden Paul en Marie evenveel stemrecht als de kinderen, die normalerwijze het grootste deel van de maatschap bezitten. Indien we dat combineren met de regel dat iedere wijziging het akkoord van de ouders vereist, dan komt dat erop neer dat de kinderen geen zeggenschap verwerven of gelden kunnen onttrekken zonder het akkoord van de ouders.

Wanneer interessant?

De maatschap is een geschikt werktuig voor successieplanning met roerende goederen zoals effectenportefeuilles. Vastgoed kan ook, maar komt in de praktijk minder voor omdat de inbreng van onroerend goed soms 10% tot 12,5% aan inbrengrechten kost. Bovendien zouden er bij een latere ontbinding van de maatschap opnieuw registratierechten verschuldigd zijn. De maatschap wordt eveneens aangewend om de aandelen van familiebedrijven successievrij te maken zonder dat de ouders de zeggenschap in het familiebedrijf verliezen. Zodra de beide ouders overleden zijn, houdt de maatschap echter op te bestaan. Indien Paul nu al wenst te stipuleren dat na zijn dood zijn zoon David de zeggenschap moet overnemen, dan maakt hij beter gebruik van een stichting.

➔ DE STICHTING

Net zoals de maatschap mikt de stichting op de continuïteit van een vermogen zonder dat de pater familias de controle verliest.

Zeggenschap na overlijden

Ook de stichting geeft Paul de mogelijkheid om de beslissingsmacht over het vermogen volledig te splitsen van de eigendom, maar bovendien kan hij nu al de zeggenschap en het beheer organiseren voor de periode na zijn dood. De werkwijze van een stichting verschilt enigszins van die van de maatschap. Paul draagt zijn aandelen van de familiale vennootschap over aan een op te richten stichting, en krijgt daarvoor certificaten in ruil. Die vertegenwoordigen de vermogenswaarde van het familiebedrijf, zoals het recht op dividenden, liquidatieboni of de terugbetaling van het kapitaal. De juridische eigendom van het bedrijf, de beslissingsmacht, is van dan af in handen van de stichting zelf. Vervolgens

De maatschap is de goedkoopste en meest discrete rechtsfiguur, terwijl de stichting nog beter toelaat om de continuïteit van grote familiebedrijven te verzekeren.

wordt een overeenkomst opgesteld die de werking van de stichting regelt. Meestal wordt het bestuur van de stichting, en bijgevolg van het onderliggende familiebedrijf, toegekend aan de pater familias, al dan niet samen met zijn opvolger. Al tijdens zijn leven kan Paul bepalen dat David na de dood van beide ouders alle zeggenschap in de stichting zal krijgen. Om successierechten te vermijden, kan Paul zijn certificaten schenken aan zijn beide kinderen, David en Sophie, zodat elk een gelijk erfdeel ontvangt. De stichting biedt zo de mogelijkheid om de beslissingsmacht te concentreren bij David, die het familiebedrijf zal voortzetten, zonder dat er afbreuk gedaan wordt aan het erfdeel van Sophie.

➔ NEDERLANDSE STICHTING ADMINISTRATIEKANTOOR

Enkele jaren geleden werd een Belgische private stichting in het leven geroepen, maar tot op vandaag gaat de voorkeur in veel gevallen nog uit naar de 'Nederlandse stichting administratiekantoor' (STAK). Alleen al het feit dat er bij een STAK slechts één bestuurder vereist is, is een groot voordeel ten opzichte van de Belgische private stichting, waar er minimaal drie bestuurders moeten zijn.

Oprichting

In tegenstelling tot de maatschap, wordt een stichting verplicht opgericht via notariële akte. Een stichting moet tevens een boekhouding voeren en haar jaarrekening neerleggen. De Belgische private stichting is onderhevig aan publicatieverplichtingen, in tegenstelling tot de STAK en de maatschap. Dat brengt met zich dat wie vandaag nog een familiale vennootschap met aandelen aan toonder zou hebben, die discretie verliest zodra de aandelen ondergebracht worden in een Belgische private stichting.

Fiscaal

De stichting is net zoals de maatschap fiscaal transparant. Dat betekent dat er in de meeste gevallen geen afzonderlijke taxatie is op het niveau van de stichting. Indien eventuele dividenden vanuit de familiale vennootschap onmiddellijk doorgestort worden via de stichting aan de certificaathouders, dan is geen andere belasting verschuldigd dan de normale roerende voorheffing bij privépersonen. ■

Vincent Lambrecht